

DemTech

Carsten Schürmann
Leder af forskningsprojektet DemTech

8 Marts 2013

Lovforslaget, L132, er udformet af Økonomi- og Indenrigsministeriet efter en anmodning fra flere kommuner om at skabe juridiske rammer for forsøg med e-valg. Kommunerne foreslog, at de ønskede forsøg blev gennemført i tæt samarbejde med forskningsaktiviteterne i Demtech. I dette oplæg vil jeg derfor fokusere på, hvordan Demtech kan bidrage i forhold til det foreliggende lovforslag.

DemTech er et forskningsprojekt med base på IT-Universitetet i København, som arbejder med de sociale, administrative og tekniske aspekter i forbindelse med elektronisk valgteknologi. DemTech-projektet løber frem til juli 2016 og er primært finansieret af Det Strategiske Forskningsråd, hvilket gør os økonomisk uafhængige i forhold til fx Økonomi- og Indenrigsministeriet. For at forklare, hvordan vi arbejder, vil jeg kort fortælle om tre forpligtelser i forhold til bevillingen fra Det strategiske Forskningsråd:

For det første skal Demtech være et tværfagligt projekt. I praksis vil det sige, at vi ikke kun fokuserer på, om teknikken virker som tilsigtet i forhold til sikkerhed og korrekthed. Vi undersøger fx også vælgernes tillid til valgteknologien – og vi tager i den forbindelse udgangspunkt i tilliden til den nuværende valgproces. For det andet forventes det, at Demtech-projektets indflydelse når ud over de akademiske kredse; et mål, som jeg vil vove at påstå, at vi bl.a. indfrir ved at tale her i Landstingssalen i dag. For det tredje forventes det, at vi producerer resultater i verdensklasse. I den forbindelse vil jeg sige, at Demtech's eksistens hviler på anbefalinger fra og samarbejder med en række internationale forskere, og at Demtech's internationale forskergruppe i vid udstrækning bliver brugt til at besvare spørgsmål om de tekniske, sociale og sikkerhedsrelaterede udfordringer, som er forbundet med en digitalisering af valghandlingen og stemmeoptællingen.

I Demtech undersøger vi, hvilke mekanismer i den nuværende valgproces, som giver vælgerne tillid til at processen forløber som tilsigtet, fra valget bliver udskrevet til valgresultatet er offentliggjort. Vi fokuserer på, om og hvordan disse mekanismer kan digitaliseres. Tømningen af valgurnerne, *four-eye-principle* og tilstedeværelsen af valgtilforordnede, som kan kontrollere processen, er eksempler på, hvordan denne tillid bliver skabt. I den forbindelse vil jeg gerne tilføje, at flere tillidsvækkende mekanismer allerede er blevet digitaliserede, fx registreringen af vælgerne, overførslen af stemmeoptællinger og den endelige stemmeoptælling. De i lovforslaget beskrevne ambitioner om at undersøge, hvorvidt en digitalisering af flere af disse mekanismer kan bidrage til en bedre valgproces, er selve kernen af DemTech's forskningshypotese. DemTech har nemlig til formål at undersøge, om "Det er muligt at modernisere valgprocessen og samtidig tage højde for befolkningens tillid til troværdigheden af den anvendte teknologi." For at af- eller bekræfte hypotesen, er vi nødt til eksperimentere for at opnå en bedre forståelse af, hvordan en digitalisering egentlig vil påvirke valgprocessen administrativt, forfatningsmæssigt, økonomisk, praktisk (hvor man opbevarer stemmemaskinerne) socialt og teknisk. Vigtigst er det, at vi alle forstår, at det er vælgernes tillid, som er på spil, når vi diskuterer valgteknologi – og her taler jeg ikke kun om stemmemaskiner, men om valgteknologi generelt.

Mange lande har udført forsøg med digitalisering af stemmeafgivelsen, fx Holland, Storbritannien, Norge, Tyskland og USA. Flere lande har også valgt at implementere stemmemaskiner med begrænset succes. I Holland er alle aktiviteter med elektronisk stemmeafgivning fx blevet stoppet, bl.a. fordi man fandt det for risikabelt at outsource en så vital del af demokratiet til en enkelt leverandør. Hensigten med forsøgene i andre lande har ofte været at undersøge, om og hvor godt et bestemt produkt virker, og hvordan det blev modtaget af vælgerne. Med baggrund i erfaringerne med e-valg i andre lande, konkluderer jeg, at det ikke er en optimal måde at digitalisere valghandlingen på. Jeg tror, at de udenlandske erfaringer ville have været bedre, hvis man havde inkluderet forskere og lavet videnskabelige eksperimenter, som kunne undersøge, hvilken effekt valgteknologien har i forhold til demokratiet. Derfor vil jeg i den resterende del af mit oplæg overveje i hvilken udstrækning L-132 gør det muligt for DemTech og andre forskningsgrupper at udføre videnskabelige forsøg.

- Demtech havde håbet, at de første forsøg med e-valg ville blive ikke-bindende forsøg, men vil alligevel se frem til muligheden for at deltage i bindende forsøg som de er beskrevet lovforslaget, L-132.

I bindende forsøg er det hele administrationen af valget og hele valgprocessen, som er genstand for forsøget. Forsøg af denne art er vigtige for DemTech, fordi vælgernes tillid er forbundet med processen som helhed.

- L-132 kræver, at forsøgene skal evalueres. Det er jeg helt enig i. For at opretholde den høje kvalitet i den nuværende valgproces, er det afgørende, at succeskriterierne bliver beskrevet omhyggeligt og i god tid forud for ethvert forsøg på en sådan måde, at vi kan tage ved lære og revurdere specifikationskravene og udvikle nye forsøg til kommende valg.

Jeg bemærker, at forsøgene og succeskriterierne ikke er detaljeret beskrevet lovforslaget.

- L-132 er ikke specifik omkring, hvilke kvalitetsstandarder teknologien skal leve op til. Man vil kunne tilføje et simpelt krav om, at teknologien skal være software-uafhængig. Software-uafhængighed er et internationalt anerkendt begreb, som betyder, at man kan spore, hvis der er software-fejl i et system. I forbindelse med et valgsystem vil software-uafhængighed fx kunne sikre, at man vil opdage, hvis skjulte fejl eller ændringer i softwaren har betydning for valgresultatet.

Jeg konstaterer, at disse og andre vigtige krav ikke er beskrevet i lovforslaget.

- L-132 kræver en offentlig udbudsprocedure, hvilket gør det svært for DemTech at designe kravspecifikationer og succeskriterier og på samme tid producere og eksperimentere med DemTech's egne tekniske løsninger. Hvis vi i DemTech er med til at definere de kravspecifikationerne, vil vi ikke være i stand til at bidrage med eksperimentelle systemer til forsøget, fordi det sandsynligvis vil blive diskvalificeret fra udbuddet på grund af en interessekonflikt.

Jeg erkender dog, at formuleringen af et offentligt udbud i L-132 kan være nødvendig på grund af EU-direktiver.

Med dette oplæg, håber jeg at have vist, at det foreliggende lovforslag i en vis udstrækning gør Demtech's aktiviteter mulige, samtidig med at det på

nogle områder forhindrer Demtech i at bidrage optimalt til de forsøg, som kommunerne foreslog i deres anmodning til ministeriet. Jeg anbefaler derfor, at man inkluderer anbefalingerne i vores høringssvar i lovteksten.

Jeg håber, at Demtech bliver inkluderet i den fremtidige proces. Demtech bidrager gerne i udviklingen, udførelsen og evalueringen af de bindende forsøg, såfremt lovforslaget L-132 bliver vedtaget.